

Torzá súkromných knižníc z bratislavskej Kapitulskej knižnice

Bratislavská kapitula, ktorá fungovala pri Dóme sv. Martina, patrila už od stredoveku k dôležitým cirkevným a intelektuálnym strediskám. Bola založená pravdepodobne v 12. storočí a členovia kapituly mali už od stredoveku priazeň na panovníckom dvore, kde pôsobili ako radcovia, sekretári a pod. V druhej polovici 15. storočia vzrástla úroveň kapitulsko-mestskej školy a najmä po vzniku Academie Istropolitany, pretože členovia kapituly po odchode zahraničných profesorov mali na starosti zabezpečovanie činnosti univerzity a pôsobili na nej ako pedagógovia.¹ Pre tieto aktivity, liturgické potreby a praktické činnosti boli potrebné knihy, čo sa odrazilo v budovaní knižnice.² Kapitulská knižnica patrí medzi najstaršie a najvzácnejšie knižné zbierky na Slovensku a prvé začiatky tejto knižnice siahajú do 14. storočia. O rozsahu knižnice v 15. storočí dokladá inventár z roku 1425, kedy kapitula kvôli vojnovým pomerom dala svoje cennosti do depozitu mestu.³ Knižnica sa rozrastala novými prírastkami, kúpou, ale najmä darmi kanonikov, prepoštov, resp. iných cirkevných i laických osobností. V roku 1633 musela byť pravdepodobne v knižnici prevedená revízia, snád' na základe Pázmáňovej vizitácie, pretože väčšina dodnes zachovaných kníh má rukopisný záznam *Capituli Posoniensis 1633*. Knižnica dlhý čas bola uložená vo veži Dómu sv. Martina, počas komunistického režimu sa dostala pod správu bratislavského archívu a v súčasnej dobe je uložená v depozite v Slovenskom národnom archíve v Bratislave. O dôkladné usporiadanie knižnice sa na základe požiadaviek kanonikov zo dňa 29. júla 1699 zaslúžil Otto Ján Volkra (1656–1720),⁴ teológ, doktor práv, kráľovský radca a bratislavský prepošt. Knihy boli roztriedené do 15 odborov, z ktorých sa zachovali nasledovné skupiny: 1. Scripturiscitae, 2. Ascetici, 3. Concionatores, 4. Sancti Patres, 5. Iuristae, 6. Theologi morales, 7. Theologi speculativi, 8. Polemici, 10. Historici, 11. Humanistae, 12. Philosophi, 14. Haeretici, 15. Rubricistae. Zápisy na niektorých knihách dokladajú ešte dve skupiny – 9. Medici a 13. Miscellanea.⁵

Zoznam najvzácnejšej časti knižnice – stredoveké kódexy, ktoré sa zachovali na Slovensku, sú publikované v Sopkovom súpise.⁶ V ďalšom Sopkovom súpise⁷ je registrovaných 23 kódexov, resp. rukopisov, z ktorých väčšina pochádza zo 16. storočia, viaceré sú autografom Ondreja Monosloioho, resp. nesú jeho vlastnícky zápis vo forme rukopisného posesorstva, napr. – Sum Andreae Monozloj et amicorum. Viennae 6 8bris 1576,⁸ alebo iníciaľového supralibrosu s datovaním na väzbe knihy – A. M. 1577,⁹ A. M. 1582.¹⁰ Uvedené rukopisy sú v súčasnej dobe uchovávané v Slovenskom národnom archíve v Bratislave. Z Kapitulskej knižnice sa viaceré kódexy počas historických zmien dostali do zahraničia a sú publikované v Sopkovom súpise *Stredoveké latinské kódexy slovenskej proveniencie v Maďarsku a Rumunsku*¹¹ a väčšinu uchováva Országos Széchényi Könyvtár v Budapešti. Z nich môžeme spomenúť aspoň jeden

¹ Július SOPKO, *Stredoveké latinské kódexy v slovenských knižniciach*, Martin, Matica slovenská, 1981, 9.

² Miriam HLAVAČKOVÁ, *Kapitula pri Dóme sv. Martina – intelektuálne centrum Bratislavy v 15. storočí*, Bratislava, Pro Historia, o.z., 2008.

³ Jozef ŠÁTEK, *Najstaršia bratislavská knižnica = Z bratislavských knižníc: Sborník k 30. výročiu Knižnice Slovenskej univerzity*, Bratislava, Tatran, 1950, 45–51.

⁴ SZINNYEI József, *Magyar irók élete és munkái*, XIV, *Telgárti–Zsutai*, Bp., Hornyánszky Viktor, 1914, 1319.

⁵ Jozef ŠÁTEK, *Najstaršia bratislavská knižnica = Z bratislavských knižníc...*, i. m., 49–50.

⁶ SOPKO, *Stredoveké latinské kódexy...*, i. m., 1981.

⁷ Július SOPKO, *Kódexy a neúplne zachované rukopisy v slovenských knižniciach*, Martin, Matica slovenská, 1986 – ďalej Sopko II a číslo záznamu v katalógu.

⁸ SOPKO II/511.

⁹ SOPKO II/513.

¹⁰ SOPKO II/517.

¹¹ Július SOPKO, *Stredoveké latinské súpisy slovenskej proveniencie v Maďarsku a Rumunsku*, Martin, Matica slovenská, 1982 – ďalej Sopko III a číslo záznamu v katalógu.

kódex z 15. storočia,¹² ktorý nás zaujal vzácnym dedikačným zápisom: *Illustrissimi ac Magci domini domini Comitis Georgij Thurzo de Betlehemfalua. Regni Hungariae Palatini, Judicis Cumanorum, nec non de Arua, eiusdemq3 Comitatus perpetui Comitis Sacr. Regiae Mattis Consiliarij, & per Hungariam Locumtenentis, &c. Bibliothecae Bitcensi, Inscriptus Demetrius Napragi Archiepiscopus Colocen, Administrator Episcopatus Jauren. Locorumq3 eorundem Comes perpetuus, & Sacry Regiae Maiestatis Consiliarius, &c. Anno Dñi MDCXI.*¹³

Z Kapitulskej knižnice sa viaceré inkunábuly popísané v Kotvanovom súpise zachovali na Slovensku¹⁴ a deväť inkunábul v zahraničných knižniciach.¹⁵ Vo väčšine je len rukopisný zápis *Capituli Posoniensis 1633*, avšak na viacerých nachádzame vlastnícke zápisy významných osobností.

V našom príspevku chceme venovať pozornosť knihám 16. storočia nachádzajúcich sa v súčasnej dobe vo fonde Kapitulskej knižnice, hlavne so zreteľom na významných vlastníkov. Budú to pohľady na torzá súkromných knižníc Ondreja a Gabriela Monosloioho, Demetera Náprádiho, Mikuláša Oláha a Antona Vrančiča.

Mikuláš Oláh (1491–1568),¹⁶ humanistický vzdelanec, zastával vysoké cirkevné a štátnické posty – 1542 kráľovský radca, 1543 záhrebský, 1548 egerský biskup a roku 1553 sa stal ostrihomským arcibiskupom so sídlom v Trnave. Od roku 1562 zastával úrad uhorského miestodržiteľa. S jeho menom sa spája rekatolizácia krajiny. Počas svojho života si vybudoval súkromnú knižnicu, ktorú zanechal testamentom manželovi svojej netere Lukrécii Jánovi Listimu a jeho synovi.¹⁷ Cez nich sa niektoré knihy dostali do knižných zbierok rodiny Esterházióvcov v Eisenstadte a potom k tamojším františkánom, kde sa dodnes uchovávajú. Vo fonde bratislavskej Kapitulskej knižnice sme doteraz objavili jedinú knihu z Oláhovej knižnice. Sú to výklady kresťanskej viery dominikánskeho teológa, inkvizítora Silvestra Mazzoliniho (1456/7–1527).¹⁸ Na spodnej časti titulného listu je Oláhov vlastnícky zápis *Rxmi D. Nicolai Olahi ArchiEpi Strigonieñ*.

Počas heuristiky vo fonde Kapitulskej knižnice sme objavili štyri knihy zo súkromnej knižnej zbierky ďalšieho humanistu a predstaviteľa cirkevného života v Uhorsku v 2. polovici 16. storočia Demetera Náprádiho (o. 1556–1619),¹⁹ ktorý pochádzal z Gemera, základy štúdií absolvoval na dvore pécsskeho biskupa Mikuláša Telegdiho a potom pod jeho mecenátom študoval teológiu na univerzite vo Viedni. Zastával rôzne cirkevné úrady – egerský a bratislavský prepošt, győrsky a veszprémsky biskup a roku 1613 sa dostal na arcibiskupský stolec v Kalocsi. Patril k aktívnym rekatolizátorom v krajine. Na jeho knihách sa nachádza iba strohý posesorský zápis *Demetrij Napragj*. Najstaršia kniha, ktorú sme tu objavili, bola vytlačená roku 1501, s príväzkom z roku 1503 a pochádza z pera Petra Tartareta, významného francúzskeho filozofa a teológa, v ktorom podáva výklady k teologickým spisom Petra

¹² Franciscus Barbarus, Petrus Paulus Vergerius. XV. ex., perg. (tenký, jemný), II f. + 53 f., 220 x 163 mm, ilum., väzba novšia plátenná – SOPKO III/233; Francesco BARBARO, *Francisci Barbari Patricij Veneti de re vxoria manu scriptum : Francisci Barbari liber manuscriptus de re uxoria*. – Budapest, OSZK, Clmae 294.

¹³ Helena SAKTOROVÁ, *Turzovské knižnice*, Martin, Slovenská národná knižnica, 2009, 46.

¹⁴ Imrich KOTVAN, *Inkunábuly na Slovensku*, Martin, Matica slovenská, 1979 – ďalej Kotvan s priradeným poradovým číslom.

¹⁵ Imrich KOTVAN, Eva FRIMMOVÁ, *Inkunábuly zo slovenských knižníc v zahraničných inštitúciách*, Martin, Matica slovenská, 1996 – ďalej Kotvan – Frimmová s priradeným poradovým číslom.

¹⁶ *Slovenský biografický slovník (od roku 833 do roku 1990)*, IV, M–Q, Martin, Matica slovenská, 1990, 327; SZINNYEI József, *Magyar irók élete és munkái*, X, Mircse–Oszwaldt, Bp., Hornyánszky Viktor, 1905, 1267–1272.

¹⁷ IVÁNYI Béla, *A magyar könyvkultúra múltjából: Iványi Béla cikkei és anyaggyűjtése*, kiad. HERNER János, MONOK István, Szeged, JATE, 1983 (Adattár XVI–XVIII. századi szellemi mozgalmaink történetéhez, 11), 56–57: uvádza úryvok z Oláhovho testamentu datované vo Viedni 14. septembra 1562: *Libros quos hic Viennae in bibliotheca mea habeo, lego Joanni Listhio et filio suo Joanni ea conditione, ut quos ex eis voluerit, pro se retineat. Alios autem studiosis Tirnaviensibus pro salute animae meae distribuat, ut ex eis discant*.

¹⁸ Silvestro MAZZOLINI, *Sūma summarum que Syluestrina dicitur*, (Argentorati, imp. Joannis Grieninger, 1518). fol. <<https://www.bsb-muenchen.de/literatursuche/spezialbestaende/alte-und-seltene-drucke/16-jahrhundert-vd-16/>> – ďalej uvádzame ako: VD16, VD16 M-1759.

¹⁹ *Slovenský biografický slovník...*, IV, i. m., (16. j.) 261; SZINNYEI, X, i. m., (16. j.) 812–814.

Hispánskeho, neskoršieho pápeža Jána XXI,²⁰ ďalej od talianskeho filozofa Girolama Balduiniho je tu výklad jeho filozofických myšlienok a definícia logiky stredovekého arabského filozofa, lekára a právnika zo Španielska Averroesa.²¹ Spisba talianskeho jezuitu, humanistu a poéta Bartolomeo Ricciho je zastúpená výkladmi k rečníckemu umeniu srarovekých rímskych rétorov Cicerona, Sallustia, Caesara.²² Poslednou knihou, ktorú sme objavili z knižnej zbierky Nápradiho, je úvod do latinskej gramatiky od španielskeho humanistu a jazykovedca Elia Antonia de Nebrija.²³

V poradí ďalším majiteľom kníh zastúpený torzom svojej knižnice je uhorský vzdelanec, humanista, cirkevný hodnostár Anton Vrančič,²⁴ ktorý v rokoch 1569–1572 zaujal post ostrihomského arcibiskupa so sídlom v Trnave, od roku 1572 bol uhorským kráľovským miestodržiteľom v Bratislave a 5. júna 1573 ho pápež Gregor XIII. menoval za kardinála, avšak skôr ako mohol nastúpiť úrad, zomrel. V knižnici sme objavili dve knihy s jeho posesorskými znakmi. Zo súboru 10-zväzkového vydania²⁵ spisov sv. Hieronyma na dvoch zväzkoch (na 5. zväzku a na 8. spolu s 9. zväzkom zviazanom) sa na pôvodnej renesančnej bordovej väzbe zachoval supralibros majiteľa – Ant: Verancivs Epis: Agriensis a v skalickej františkánskej knižnici sa uchovalo teologické dielo²⁶ poľského humanistu, Marcina Kromera s rukopisným zápisom *Rssimo dño Ant. Wrancio Agreñ episcopo author donauit*.

Najväčší počet kníh sme objavili s posesorskými záznamami Ondreja Monosloiho,²⁷ významnej osobnosti najmä cirkevného života Uhorska. Zastával rôzne vysoké posty a patrí k významným uhorským humanistom, cirkevným spisovateľom. Od mladosti budoval svoju súkromnú knižnicu, ktorú testamentom zanechal svojmu bratovi, bratislavskému kanonikovi Gabrielovi. Cez neho knihy následne zakotvili v bratislavskej Kapitulskej knižnici. Počas výskumu sme tu našli 43 kníh s vlastníckymi znakmi týchto dvoch cirkevných predstaviteľov a päť kníh vo františkánskych knižniciach uložených v Slovenskej národnej knižnici v Martine. Súbor Monosloiho kníh môžeme rozdeliť podľa obsahu a tematického zamerania na nasledovné oblasti: spisy patristov, biblické výklady, teologické spisy všeobecne, výklady k Aristotelovi, cirkevná história, spisy odborné a antická literatúra a autori heretického zamerania. Patristická literatúra je tu zastúpená dielami gréckych i latinských cirkevných otcov, napr. dielo²⁸ sv. Bazila Veľkého s vlastnoručným zápisom O. Monosloiho *Sum Andreae Monozloj Eppi Weszprimieñ ac ppsito posonien 1597 9 maj*, ktorý je zaujímavý z pohľadu datovania, nakoľko biografické lexikóny udávajú, že za vesprímskeho biskupa bol vymenovaný Monosloi roku 1599; ďalej sú

²⁰ Pierre TARTARET, *Expositio magistri Petri Tatereti in summulas Petri hyspani summa accuracione atq3 lucubratione penitus innouata atq3 reposita vna cũ toto textu: summaq3 aīduersiōe impressa*, [S. l., s. typ.], 1501. 4° – OCLC 43176964; Adl. 1: Pierre TARTARET, *Expositio magistrtri Petri Tatereti super textu logices Aristotelis*, [Lyon], impr. industria Nicolai VVolf Alemanni, 1503. 4°.

²¹ Girolamo BALDUINI, *Varii generis in logica quaesita ... Expositio super proemium epitomatum logicalium Averrois : Super additae ... ponderationes ... Vincentii Collae*, Venetiis, apud Hieronymum Scotum, 1569. fol. – Edit16 CNCE-4032.

²² Bartolomeo RICCI, *Apparatus Latinae Locutionis : Ex M.T. Cicerone, Caesare, Sallustio...*, Arghentorati, apud Mathiam Apiarium, 1535. 4° – VD16 R-2171.

²³ Elio Antonio de NEBRIJA, *Introductiones in latinā grammaticen*, Lugduni, sumpt. Iohannis Cleyne Alemanni, 1510. 4° – Worldcat-492473284.

²⁴ *Slovenský biografický slovník (od roku 833 do roku 1990)*, VI, T–Ž, Martin, Matica slovenská, 1994, 322–323; *Lexikón katolíckych kňazských osobností Slovenska*, Bratislava, Lúč, 2000, 1485–1486; Jozef KUZMÍK, *Slovník autorov slovenských a so slovenskými vzťahmi za humanizmu*, 2, N–Ž, Martin, Matica slovenská, 1976, 799; SZINNYEI, XIV, i. m. (4. j.), 1075–1078; NAGY Iván, *Magyarország családai czímerekkel és nemzékrendi táblákkal*, XIV, Pest, Ráth Mór, 1865, 273–275.

²⁵ HIERONYMUS Sophronius Eusebius, *Opera Omnia*, Apud Inclytam Basileam, ex off. Frobeniana, 1516. fol. 10 tomi – VD16 H-3482.

²⁶ Marcin KROMER, *De Vera Et Falsa Religione Colloqviorvm Liber Tertivs : Qvi Est De Ecclesia Christi, in duo diuisus Colloquia*, Dilingae, excud. Sebaldu Mayer, 1561. 4° – VD16 K-2440; GK III/1162.

²⁷ *Slovenský biografický slovník*, IV, i. m., (16. j.) 218; SZINNYEI, X, i. m., (16. j.) 275–278; NAGY Iván, *Magyarország családai czímerekkel és nemzékrendi táblákkal*, L–O, Pest, Ráth Mór, 1860, 554–555.

²⁸ BASILIUS Magnus, *Qvae ad nos extant opera*, Basileae, apud Hier. Frobenium et Nic. Episcopium, 1551. fol. – VD16 B-644.

to biblické komentáre sv. Cyrila Alexandrijského, dielo sv. Ján z Damašku, sv. Ambróz, súborné dielo sv. Hieronyma, o ktorých vlastnenie jednotlivých zväzkov sme spomenuli pri Antonovi Vrančičovi, avšak sa na nich nachádzajú aj rukopisné zápisy O. Monosloiho. Z autorov, ktorí sa venovali výkladom a komentárom Biblie, sú tu zastúpení svojimi dielami Philo Alexandrijský, scholastik Dionýz Kartuziánsky,²⁹ na titulnom liste s dedikačným zápisom *Sum Andreae Monozloi et Amicor donatus a Rsmo dno dno locumtoru Stephano Radetio 20 Maj 1573*, ďalej holandský františkán Antonius Broickwy von Königstein, španielsky jezuita Francisco Toledo svojimi komentármi k evanjeliu sv. Matúša. Zo súboru spisov najväčšieho predstaviteľa katolíckej filozofie, nazývaného doctor angelicus, scholastika sv. Tomáša Akvinského sa tu zachoval 15. a 16. zväzok³⁰ s podpisom Gabriela Monosloiho *Ex Libris Gabrielis Monoszloi* a i. V knižnici Ondreja Monosloiho sa nachádzali tiež spisy najväčšieho starogréckeho filozofa Aristotela a jeho Fyzika³¹ nesie provenienčný zápis *Sum Andreae Monozloj & Amicorũ dat9 A Nicolao Arnddo Amicitiae ergo [...] 1580 6 7bris*, tiež komentáre a výklady Aristotelovej filozofie od autorov 16. storočia – Friedrich Sünzel, Jacques Charpentier, Antonius Khemerer, Johannes Bernhardi aus Feldkirch, Ermolao Barbaro. V žiadnej väčšej humanistickej knižnici nemohli chýbať diela cirkevnej histórie. Doteraz sme objavili troch autorov, a to súborné dielo otca cirkevnej histórie Eusebia Pamphila s rukopisným zápisom *Sum Andreae Monozloj Ppositi Ecclam posonieñ ac felhevizieñ. die [?] 8bris 1595 Empt9 Tall. 4*. Z pera dominikána Sista da Siena pochádza Bibliotheca sancta,³² s posesorským znakom *Sum Andreae Monozloi Ppsiti posoñ et Amicor Ao 1588 die 28 Januarij*. V knižnici Ondreja Monosloiho sa nachádzali aj práce protestantov označené ako heretické. Sú to napr. spisy Johanna Sleidana, Simona Pauliho, Martina Chemnitza atď. Záverom uvedieme najväčšieho predstaviteľa zaalpského humanizmu, holandského mysliteľa, filozofa Erazma Rotterdamského a jeho dielko *Concio de puero*.³³ Z knižnej zbierky Ondreja Monosloiho sa zachovali v Kapitulskej knižnici tiež diela antických autorov. Filozofický spis *De officiis*³⁴ Marka Tullia Cicérona v dvoch exemplároch. Tieto si Monosloi pre seba a priateľov kúpil vo Viedni roku 1577.³⁵ Posesorský záznam z roku 1572³⁶ sa zachoval na konvolúte obsahujúcom Senecove tragédie, Boccaciovu alegorickú interpretáciu gréckej a rímskej mytológie a listy, epigramy Antonia Urcea. Z antickej spisby je tu zastúpený ďalej židovský kňaz a historik Josephus Flavius so svojim súborným dielom,³⁷ ktoré do latinčiny preložil a zredigoval český humanista Zikmund Hrubý z Jelení pôsobiaci od roku 1524 vo Frobenovskej tlačiarňi ako korektor. Knihu si Monosloi zadovážil asi v čase svojho pôsobenia v Trnave, čo dokladá rukopisný záznam na titulnom liste *Andreae Monozloi ac Amicorũ Tyrnaviae Anno 1580 die junij 9*. Vedný odbor astronómie vo fonde prezentuje dielo Markusa Fritscheho³⁸ o nebeských útvaroch, meteoroch, rôznych úkazov, ktoré sa udiali nad jednotlivými mestami a krajinami Európy. Na prednej väzbe sa zachoval iniciálový supralibros *A & M 1577* a na titulnom liste rukopisný zápis *Andreae*

²⁹ LEEWIS Dionysius de, *Enarrationes Piae Ac Eruditae, In Qvinque Mosaicæ Legis Libros : Hoc est, Genesim, Exodum, Leviticum, Numeros, Deuteronomium...*, Coloniae, apud haer. Ioannis Quentel et Geruinum Calenium, 1567. fol. – VD16 D-1889.

³⁰ THOMAS Aquinas, *Opera omnia*, Romae, apud haer. Antonij Bladij, & Ioannem Osmarinum Liliorum, 1570. fol. – Edit16 CNCE-48116.

³¹ ARISTOTELES, *Libri octo physicorum...*, Vienne, impr. per Io. Winterburg, [um 1508]. 4° – VD16 A-3560.

³² SISTO da Siena, *Bibliotheca sancta...*, Venetiis, apud Franciscum Franciscum Senensem, 1566. fol. – Edit16 CNCE-27938.

³³ ERASMUS Desiderius, *Concio de puero*, Viennae Pannoniae, excud. Michaël Zimmermannus, 1555. 8°, A8–B6 [=14] p.

³⁴ Marcus Tullius CICERO, *Libri Tres De Officiis*, Basileae, ex off. Hervagiana, per Eusebium Episcopium, 1569. fol. – VD16 C-3211; ďalšie vydanie: Marcus Tullius CICERO, *In M. T. Ciceronis Libros De Officiis, De Amicitia, De Senectute, Commentaria...*, Basileae, per Iohannem Oporinum, 1544. 4° – VD16 C-5563.

³⁵ *Andreae Monozloj & Amicor Viennae Austriae 16 Maj 1577; Andreae Monozloj et Amicor Viennae Austriae Anno 1577 die 30 9bris in festo Andreae [...] emptus.*

³⁶ *Sũ Andreae Monozloj 1572 23. martij.*

³⁷ JOSEPHUS Flavius, *Opera*, Basileae, ex off. Frobeniana, 1567. fol. – VD16 J-964.

³⁸ Markus FRITSCH, *Meteororum: Hoc Est, Impressionum Aerearum Et mirabilium naturae operum, loci ferè omnes...*, Noribergae, in off. Ioannis Montani, & Vlrici Neuber, 1555. 8° – VD16 F-3027.

Monozloj & amicor 1577 27 maj. Ešte by sme mohli uviesť ďalšie knihy z knižnice Ondreja Monosloiho, s ktorými sme sa stretli v rámci heuristiky aj v iných knižných fondoch na Slovensku. To by si však vyžadovala rozsiahlejšia štúdia.

Záverom spomenieme dekréty z koncilov a dekréty ortodoxných otcov, ktoré zostavil biskup z Wormsu Buchard (o. 965–1025).³⁹ Kniha sa zachovala vo fonde provinciálnej františkánskej knižnice a nesie vlastnícke zápisy troch významných cirkevných osobností Uhorska 16. storočia: Mikuláša Oláha *Nicolai sum Olahi ArchiEp̃ Strigonieñ*; Ondreja Monosloiho *Sum Andrei Monozloi [...]* a tiež Demetera Nápradiho *Demetrij Napragj El. Epi. Jaurien*.

Počas krátkej heuristiky vo fonde bratislavskej Kapitulskej knižnice sme objavili jeden vzácny exemplár z knižnej zbierky významného banského odborníka, humanistického vzdelanca a veľkého bibliofila 16. storočia Jána Derschwama.⁴⁰ Ján Derschwam počas svojho života si vybudoval znamenitú humanistickú knižnicu, ktorá sa podľa dostupnej literatúry celá dostala do Rakúskej národnej knižnice. Preto je dosť prekvapujúce, že niektoré jej knihy zakotvili aj v iných zbierkach. V desiatom zväzku zo súboru diel sv. Augustína⁴¹ sa nachádza na prednom prídošti tlačený heraldický exlibris *Ioannes Derschwam De Hradiczin*.

Štúdia je len čiastkovým prehľadom vytypovaných vlastníkov a vykresľuje pohľad na ich jednotlivé knihy, ktoré sa nachádzajú v bratislavskej Kapitulskej knižnici a podáva základ pre ďalší hlbší posesorský výskum vo fonde tejto knižnice.

³⁹ BURCHARD von Worms, *Decretorum Libri XX. ex Concilijs, & orthodoxorum patrum Decretis, tum etiam diuersarum nationum Synodis, ceu loci communes...*, Coloniae, ex off. Melchioris Nouesiani, 1548 – VD16 B-9812.

⁴⁰ *Biografický lexikón Slovenska*, II, C–F, Martin, Slovenská národná knižnica, Národný biografický ústav, 2004, 241–242; Jozef KUZMÍK, *Slovník autorov slovenských a so slovenskými vzťahmi za humanizmu*, I, A–M, Martin, Matica slovenská, 1976, 175–177; BERLÁSZ Jenő, *Derschwam János könyvtára: A hazai humanizmus történetéhez*, Magyar Könyvszemle, 79(1963), Nr. 4, 301–316; 80(1964), Nr. 1, 1–32; FAUST Ovidius, *Prvý muzeolog a zberateľ starožitností na Slovensku: Život a dielo Jána Derschwamma z Hradiczin*, Sborník krajského múzea v Trnave, 1(1955), Nr. 1, 27–35; Ján KÜHNDEL, *Ján Dersschwam, vzdelaný faktor Fuggerovcov na Slovensku*, Historické štúdie, 1(1955), 168–187.

⁴¹ AUGUSTINUS Aurelius, *Tomus Decimus Operum Divi Avrelii Avgvstini Hipponensis episcopi, continens reliqua tractata apud populum, quorum summam indicabit haec pagina uersa*, Basileae, in off. Frobeniana, 1529. fol. – VD16 A-4148.